

Aan
De minister van Financiën en Cultuur

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
30 augustus 2023
Ons kenmerk
Cft 202300078
Pagina
1/7

Uw kenmerk

Bijlage
2

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp
Reactie op de eerste uitvoeringsrapportage 2023

Geachte mevrouw Maduro,

De uitvoeringsrapportages van Aruba dienen zes weken na afloop van elk kwartaal aan het College Aruba financieel toezicht (CAft) te worden verstrekt. De eerste uitvoeringsrapportage (UR) van 2023 had uiterlijk op 13 mei 2023 ingediend moeten zijn, maar is pas op 4 augustus 2023 ontvangen. De afgelopen tijd worden uitvoeringsrapportages bij herhaling te laat aangeleverd. Het CAft heeft u hierover in zijn brieven van 21 juli 2023 en 18 augustus 2023 al geïnformeerd.¹²

Met dit schrijven ontvangt u de reactie van het CAft op de eerste UR 2023.³ In bijlage 1 van deze brief treft u een gedetailleerde toelichting en cijfermatige onderbouwing van onze reactie aan.

Oordeel

Op basis van de eerste UR is de verwachting dat er substantiële meevallers zullen ontstaan, zowel bij het land als bij de overige entiteiten van de collectieve sector. Deze meevallers zijn met name het gevolg van hogere belasting- en premiebaten. De lasten daarentegen stijgen op basis van de eerste UR in 2023 ook aanzienlijk ten opzichte van 2022.

Het economisch herstel op Aruba is enorm. Dit biedt Aruba de kans om overschotten zo veel mogelijk in te zetten voor de verlaging van de schuld en voor noodzakelijke investeringen. Het is hierbij onverminderd van belang om ook in te zetten op een structurele beheersing van de lasten. Alleen op deze manier kan Aruba toewerken naar duurzaam houdbare overheidsfinanciën.

Toelichting

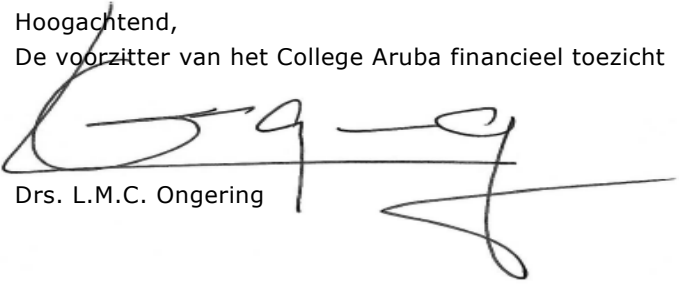
De eerste UR laat een financieringssaldo van AWG 30 miljoen zien voor de collectieve sector. De eerste ontwerp begrotingswijziging 2023 (OBW) gaat uit van een overschot van AWG 63 miljoen. Daarmee is in het eerste kwartaal al bijna de helft van het voor geheel 2023 begrote overschot in 2023 gerealiseerd. Vergeleken met het eerste kwartaal van 2022 laat het financieringssaldo van de collectieve sector een stijging zien van bijna AWG 70 miljoen. Het hogere financieringssaldo bij de collectieve sector wordt met name veroorzaakt door de Algemene Ziektekostenverzekering (AZV), Sociale Verzekeringsbank (SVb) en Aruba Tourism Authority (ATA), die betere resultaten verwachten in 2023 dan initieel begroot.

Aruba realiseerde in het eerste kwartaal 2023 AWG 53 miljoen meer belastingbaten dan in het eerste kwartaal van 2022. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere opbrengsten bij de loonbelasting, dividendbelasting, invoerrechten, belasting op Bedrijfsomzetten (BBO) en toeristenheffing. De overige baten laten ook een stijging zien ten opzichte van 2022. Ten opzichte van de begroting 2023 loopt de realisatie van de overige baten achter. Dit komt omdat de dividenduitkeringen van de ATA (AWG 30 miljoen), de CBA (AWG 10 miljoen), Utilities Aruba N.V. (AWG 10 miljoen), Setar (AWG 3 miljoen) en Aruba Airport Authorities N.V. (AWG 3 miljoen) nog niet zijn gerealiseerd. Deze worden later in het jaar verwacht. Het CAft adviseert Aruba om met de overheidsdeelnemingen vaste termijnen af te spreken voor het uitkeren van de dividenden zodat hierop beter kan worden gestuurd.

De realisatie van de lasten in het eerste kwartaal bedroeg AWG 352 miljoen. Dit is AWG 19 miljoen hoger dan in het eerste kwartaal van 2022. Deze lastenstijging wordt deels verklaard door hogere rentelasten en de volledige afbouw van de salariskorting. Maar er zijn ook andere lastenstijgingen waarvan uit de UR niet blijkt of deze wel noodzakelijk zijn. Nu een groot deel van de begroting van Aruba op gaat aan rentelasten, en de rente op de uitstaande schuld in 2023 is gestegen ten opzichte van 2022, is de noodzaak om actief te gaan sturen op de lasten onverminderd groot. Het CAft benadrukt dit al lange tijd en ook onlangs nog bij het advies bij de begroting 2023.⁴

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College Aruba financieel toezicht

Drs. L.M.C. Ongerling

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De minister-president van Aruba
De directeur van de Directie Financiën

Bijlage 1: Uitleg en cijfermatige onderbouwing

In tabel 1 is de realisatie weergegeven van het eerste kwartaal voor de jaren 2020-2023. Daarnaast wordt de eerste OBW voor 2023 van Aruba weergegeven.

Tabel 1: Overzicht realisatie gewone dienst (in miljoenen AWG) ⁵

	1e UR 2020	1e UR 2021	1e UR 2022	1e UR 2023	OBW 2023
Baten	310	223	271	348	1,564
Directe belastingen	129	87	98	116	477
Indirecte belastingen	144	104	138	173	715
Overige baten	37	32	35	59	372
Lasten	319	437	333	352	1,493
Personeelslasten	114	105	105	112	460
Goederen en diensten	34	37	41	45	205
Rente	64	61	58	61	250
Subsidie	48	48	49	51	214
Overdrachten	24	123	37	37	181
Bijdragen en afschrijvingen	35	64	43	45	184
Exploitatieresultaat	-9	-214	-62	-4.38	71
Kapitaaldienst					
Kapitaalontvangsten	9	9	9	9	43
Kapitaalluitgaven	3	3	4	5	51
Resultaat kapitaaldienst	6	6	5	4	-8
Financieringssaldo Land	-3	-208	-57	-0.1	63

Bron: eerste uitvoeringsrapportages 2020-2023 en OBW 2023 van Aruba.

Baten

De directe belastingen laten ten opzichte van de realisatie van vorig jaar een stijging zien van AWG 18 miljoen, met name bij de loonbelasting (AWG 8 miljoen) en dividendbelasting (AWG 10 miljoen). De dividendbelasting was begroot voor een bedrag van AWG 12 miljoen, maar de eerste UR laat een realisatie zien van AWG 14 miljoen. De inkomstenbelasting blijft achter ten opzichte van de OBW. De oorzaak voor deze lagere realisatie wordt niet verklaard in de eerste UR. Vanwege aankoop van vakantiehuisen was de realisatie van de overdrachtsbelasting in 2022 hoger dan begroot. De verwachting was dat de overdrachtsbelasting ook in 2023 gunstige resultaten zou laten zien. Bij de eerste UR blijft de realisatie echter achter bij de OBW.

Aruba realiseert in het eerste kwartaal AWG 173 miljoen aan indirecte belastingen, een stijging ten opzichte van 2022 van AWG 35 miljoen. Dit wordt, voornamelijk verklaard door een toename bij de invoerrechten (AWG 11 miljoen) en de BBO (AWG 24 miljoen). Aruba realiseert AWG 59 miljoen aan overige baten, AWG 24 miljoen hoger ten opzichte van het eerste kwartaal 2022.

De realisatie van de overige baten loopt echter achter op de OBW. De SVb verwacht een bedrag van AWG 53 miljoen aan terug te vorderen loonsubsidie in 2023 te kunnen innen. In het eerste kwartaal heeft de SVb echter een bedrag van AWG 5 miljoen geïnd. De niet-belastingbaten zijn lager uitgevallen dan begroot, voornamelijk doordat de dividenduitkering van de ATA en de uitkering van de CBA nog niet gerealiseerd zijn.

Lasten

De lasten stijgen met AWG 19 miljoen ten opzichte van het eerste kwartaal 2022. Dit is toe te schrijven aan hogere personeelslasten, goederen en diensten en rentelasten.

De realisatie van de personeelslasten bedraagt AWG 112 miljoen, een stijging van AWG 7 miljoen ten opzichte van het eerste kwartaal 2022. Dit wordt grotendeels verklaard door de volledige afbouw van de salariskorting. Echter constateert het CAft dat de vergoeding voor overwerk in het eerste kwartaal is gestegen terwijl het Beleidsplan Verlaging Personeelslasten (BVP) voorschrijft dat de vergoeding voor overwerk moet dalen. Het CAft adviseert Aruba om additionele maatregelen te treffen om het bedrag aan overwerk te compenseren en structurele maatregelen te treffen om verdere stijging van de overwerkvergoeding te voorkomen.

Bij de eerste UR 2023 stijgt de post goederen en diensten met AWG 5 miljoen ten opzichte van 2022. Het CAft verzocht bij de vastgestelde begroting 2023 om de post goederen en diensten naar beneden bij te stellen op basis van de structurele onderrealisatie bij deze post in afgelopen jaren.

De rentelasten stijgen met AWG 3 miljoen ten opzichte van het eerste kwartaal 2022. Het CAft wijst op de stijgende rente op de overheidsschuld van Aruba, hetgeen de noodzaak voor spoedige afbouw van de schuldpositie van Aruba onderstreept.

Kapitaaldienst

De kapitaaldienst toont voor het eerste kwartaal een positief resultaat van AWG 4 miljoen. De baten bedragen AWG 9 miljoen en betreffen grotendeels vrijgekomen afschrijvingen. De lasten van AWG 5 miljoen bestaan voornamelijk uit verstrekte studieleningen. Er is AWG 20 miljoen begroot voor investeringen in 2023, waarvan de realisatie in het eerste kwartaal slechts 1 procent is. Het CAft onderstreept het belang van kapitaalinvesteringen om zo de lange-termijn verdien capaciteit te verhogen.

Financieel beheer

In 2023 zijn zowel de ontwerpbegroting als de begroting 2023 tijdig ontvangen. Ook bood Aruba voor het eerst in het voorjaar een OBW 2023 aan. Dit zijn belangrijke verbeteringen in het begrotingsproces. De aanlevering van de uitvoering- en verantwoordingsinformatie zoals uitvoeringsrapportages en jaarrekeningen blijft daarentegen achter en dient te worden verbeterd. Ook zijn de jaarrekeningen ondanks het verzoek van de RMR daartoe vanaf 2019 nog niet afgerond.

Het gebrek aan voldoende personele capaciteit en financiële middelen speelt volgens Aruba hierbij een belemmerende rol. In het kader van het Landspakket en de routekaart voor financieel beheer wordt er gewerkt aan het verbeteren van het begroting- en verantwoordingsproces.

Collectieve sector en overheidsentiteiten

In tabel 2 is het voorlopige resultaat voor 2023 van de gehele collectieve sector van Aruba weergegeven, afgezet tegen de realisaties voor de jaren 2020 – 2023.

Voor de entiteiten die tot de collectieve sector behoren geldt dat het resultaat 2023 positief is beïnvloed door hogere overschotten bij de SVb, AZV en ATA. De AZV verwacht een resultaat van AWG 19 miljoen in 2023. Het verwachte overschot is met name toe te schrijven aan een gunstige ontwikkeling van de inkomsten. Het is onduidelijk in hoeverre de zorguitgaven in 2023 worden beheerst. Het CAft benadrukt opnieuw het belang van een meerjarenraming die inzicht geeft in de ontwikkeling van de zorguitgaven en inkomsten. Op basis daarvan kan vervolgens bepaald worden of de reeds doorgevoerde maatregelen toereikend zijn om tekorten op korte termijn te voorkomen. Het resultaat van de SVb is AWG 27 miljoen hoger dan initieel begroot, wat met name wordt verklaard door de gunstige ontwikkeling van de premiebatens. De baten van de toeristenbelasting hebben zich in 2023 volledig hersteld naar boven het niveau van 2019. Het resultaat van ATA over 2022 wordt in 2023 nog als dividend uitgekeerd. Met de aanpassing van de toeristenheffing vanaf 2023, zal het land vooraf middelen ontvangen in plaats van achteraf via een winstuitkering van ATA.

Tabel 2: Overzicht resultaat collectieve sector (in miljoenen AWG) ⁶

	1e UR 2020	1e UR 2021	1e UR 2022	1e UR 2023	OBW 2023
Financieringssaldo land (A)	-3	-208	-57	-0.1	63
Exploitatie	-9	-214	-62	-4	71
Kapitaaldienst	6	9	5	4	-8
Resultaat entiteiten (B)					
AZV	-24	-9	-7	5	19
SVb	7	-25	4	11	50
ATA	14	3	13	15	0
Serlimar	-1	4	9	-1	-1
SEPB	0	0	0	0	0
UA	0	0	0	0	0
Correcties ⁷	0	0	0	0	-42
Collectieve sector (A+B)	-6	-236	-40	30	89
Tekort/overschot (% bbp)	-0,1	-4,2	0,6	0,5	0,9
bbp	4.580	5.555	6.303	6.655	6.655

Bron: eerste uitvoeringsrapportages 2020-2023 en OBW 2023 van Aruba.

Conform artikel 22 van de LAft wijst Aruba samen met Nederland tweejaarlijks, na advies van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) van Aruba en in samenwerking met het CBS van Nederland, vóór 1 april aan welke rechtspersonen er met ingang van het volgende begrotingsjaar tot de collectieve sector behoren. Op 21 maart 2023 is, conform het voorstel van Aruba, de collectieve sector voor het jaar 2022 vastgesteld door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). De collectieve sector voor het jaar 2023 moet nog door BZK worden vastgesteld. Voor 2023 en verder benadrukt het CAft bij BZK het belang van een eenduidige benadering voor de landen (Aruba, Curaçao en Sint Maarten) bij de vaststelling van de samenstelling van de collectieve sector.

De landsbijdragen aan de overheidsentiteiten (Serlimar, Arubus N.V., Post N.V) zijn ten opzichte van 2022 toegenomen. Bij de vastgestelde begroting 2023 adviseerde het CAft om structurele maatregelen te nemen om de landsbijdragen te verlagen.⁸ Uit de eerste UR blijkt niet welke maatregelen er zijn genomen. Het CAft dringt erop aan dat Aruba een meerjarige strategie ontwikkelt, mede op basis van de doorlichting in het kader van het landspakket, om deze bijdragen structureel te beperken.

Schuldpositie

In het eerste kwartaal is de schuld van Aruba toegenomen met AWG 45 miljoen tot een bedrag van AWG 5.761 miljoen. De schuldquote bedraagt hiermee 88 procent van het bbp. De schuldquote toont een licht dalende trend, met name gedreven door de groei van het bbp. Hiermee komt het behalen van de doelstelling van een staatsschuldquote van 70 procent van het bbp in 2027 binnen handbereik. Het is van groot belang dat Aruba zijn lasten in 2023 en ook meerjarig beheerst, voor onder andere de rentelasten die zullen stijgen.

Bijlage 2: Eindnoten

¹ Cft, kenmerk Cft 202300072, Tijdigheid aanlevering uitvoeringsrapportage, d.d. 18 augustus 2023.

² Cft, kenmerk Cft 20230060, Aanlevering eerste en tweede uitvoeringsrapportage 2023, 21 juli 2023.

³ Op basis van op basis van artikel 17 lid 1 van de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft) reageert het CAft op de eerste UR. Het toetsingskader voor de beoordeling van de UR wordt gevormd door de LAft aangevuld met het protocol tussen Aruba Nederland 2019-2021, getekend op 22 november 2018 en de briefwisseling tussen de regering van Nederland en de regering van Aruba houdende de verlenging van het Protocol Aruba Nederland 2019-2021 getekend op 20 januari 2022.

⁴ Cft, kenmerk Cft 202200165, Advies bij de vastgestelde begroting 2023, d.d. 20 december 2022.

⁵ In deze tabel is sprake van afronding op hele AWG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

⁶ In deze tabel is sprake van afronding op hele AWG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

⁷ Ter voorkoming van dubbeltellingen, worden correcties aangebracht. Zo wordt het resultaat van ATA in jaar t als dividend uitgekeerd in jaar t+1.

⁸ Cft, kenmerk Cft 202200165, Advies bij de vastgestelde begroting 2023, d.d. 20 december 2022.